

|                                 |                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tulemusvaldkond</b>          | Tervis (TE)                                                                                                                                                                                         |
| <b>Tulemusvaldkonna eesmärk</b> | Eesti inimeste oodatav eluiga pikeneb, tervena elada jäänud aastate arv kasvab ja ebavõrdsus tervises väheneb                                                                                       |
| <b>Valdkonna arengukava</b>     | Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 (RTA)                                                                                                                                                       |
| <b>Programmi nimi</b>           | <b>Keskkonnatervishoiu programm</b>                                                                                                                                                                 |
| <b>Programmi eesmärk</b>        | Kõikide Eesti elanike elukeskkond on muutunud tervist toetavamaks ning teave võimalikest keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende vähendamise viisidest on õigel ajal kergelt kättesaadav |
| <b>Elluviimise periood</b>      | <b>2027–2030</b>                                                                                                                                                                                    |
| <b>Peavastutaja</b>             | Sotsiaalministeerium (SoM)                                                                                                                                                                          |
| <b>Kaasvastutajad</b>           | Terviseamet (TA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)                                                                                                                                   |

## Sissejuhatus

Tervise tulemusvaldkonna keskkonnatervishoiu programm on koostatud rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 elluviimiseks ja eesmärkide täitmiseks, toetades inimeste oodatava eluea ja tervena elatud aastate pikenemist. Programm keskendub elukeskkonna muutmisele tervist toetavamaks, pakkudes inimestele kättesaadavat infot võimalike keskkonnast tulenevate terviseriskide ja nende vähendamise viiside kohta. Programm aitab saavutada rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 alaeesmärki nr 2 „Tervist toetav keskkond“.

Programm panustab oma tegevustega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis seatud eesmärkide ja ülesannete täitmisse ning riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ vajalikesse muutustesse „Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist“ ja „Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt“. Samuti aitab tervist toetava keskkonna programm kaasa „Eesti 2035“ mõõdikutega „Tervena elada jäänud aastad“, „Elukeskkonnaga rahulolu“ ja „Õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel hukkunute arv 100 000 elaniku kohta“ 2035. aastaks seatud eesmärkide saavutamisele. Programm panustab ÜRO säästva arengu eesmärkide nr 3 „Heaolu ja tervis“, nr 6 „Puhas vesi ja sanitaartingimused“ ja nr 13 „Kliimameetmed“ saavutamisse.

Tervist toetava keskkonna programmi elluviimiseks kasutatakse järgmist välisvahendite meedet:

- 21.6.1.9. Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine (õiglase ülemineku fond).

## Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

Tabel 1. Programmi mõõdikud

| Programmi eesmärk                                                                                                                                                                                                  | Kõikide Eesti elanike elukeskkond on muutunud tervist toetavamaks ning teave võimalikest keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende vähendamise viisidest on õigel ajal kergelt kättesaadav |               |               |               |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Programmi mõõdikud                                                                                                                                                                                                 | Tegelik tase                                                                                                                                                                                        | Sihttase 2027 | Sihttase 2028 | Sihttase 2029 | Sihttase 2030 |
| Keskkonnast, sh töökeskkonnast tingitud enneaegse suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastate arv 100 000 elaniku kohta<br><i>Allikas: Washingtoni Ülikooli terviseökonomieetria ja hindamise instituut</i> | 1525 (2023)                                                                                                                                                                                         | 1257          | 1221          | 1186          | 1150          |

Tabel 2. Programmi rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

| Programmi rahastamiskava            | 2027<br>eelarve | Eelarve prognoos |              |              |
|-------------------------------------|-----------------|------------------|--------------|--------------|
|                                     |                 | 2028             | 2029         | 2030         |
| <b>Programmi kulud</b>              | <b>8 438</b>    | <b>7 495</b>     | <b>7 115</b> | <b>6 998</b> |
| Tegevus 1.<br>Tervislik elukeskkond | 8 438           | 7 495            | 7 115        | 6 998        |

### Hetkeolukorra analüüs

Inimeste tervis kujuneb ümbritseva keskkonna (tehis- ja looduslik keskkond), geenide ja inimeste endi tehtud valikute koostoimes. **Ümbritsev keskkond mõjutab inimeste valikuid, käitumist ja tervises seisundit** oluliselt enam, kui seda sageli teadvustatakse. Umbes neljandik maailma rahvastiku tervisekaotusest on otseselt seotud keskkonnast, sealhulgas töö-, elu- ja õpikeskkonnast tulenevate teguritega. Keskkonnamõjudele on kõige vastuvõtlikumad lapsed, rasedad ja vanemaealised ning kroonilise haigusega inimesed. Tervist toetava keskkonna kujundamisel on vastutus jaotunud mitme ministeeriumi vahel. Seetõttu on koostöö nende vahel olulise tähtsusega, et parandada inimeste tervist ja heaolu, säästes ja kaitstes seejuures loodust, vähendades kliima muutumise mõjusid ning aidates kaasa majanduse kasvule. Elukeskkonda mõjutavad tegurid võivad olla inimesele nii nähtamatud kui ka nähtavad.

Peamised ohutegurid on seotud **vee, õhu, müra, kiirguse, toodete ja kemikaalidega. Välisõhu saaste** on olulisim **keskkonnatervishoiu risk**, mis põhjustab üle maailma hulgaliselt enneaegseid surmajuhte. 2020. aastal põhjustasid õhusaastes leiduvad peenosakesed ja lämmastikoksiid välisõhus Eestis 1179 varajast surma.<sup>1</sup> Lisaks välisõhule on oluline tegeleda ka siseõhu kvaliteediga, mida mõjutavad nii sise- kui ka väliskeskkonnast pärit tegurid. Viimaste uuringute kohaselt veedavad eurooplased 90% ajast siseruumides ja olenevalt olukorrast võib see kujutada kahekordset terviseriski võrreldes väliskeskkonnaga.<sup>2</sup> **Müra** tõttu kannatab inimeste vaimne ja füüsiline heaolu. Viimastel andmetel on Eestis kõrgest päeva-õhtu-öö müratasemest mõjutatud ligikaudu 125 500 inimest, mis moodustab umbes 9% kogu elanikkonnast.<sup>3</sup> Euroopa Keskkonnaameti viimaste andmete järgi on kokkupuude kõrge müratasemega varasemate andmetega võrreldes väiksem, kuid seda ei saa üheselt tõlgendada üksnes tegeliku müraolukorra paranemisena, kuna tulemusi võivad mõjutada ka mürakaardistuse meetodika ja raporteeritud andmete ulatuse muutused. Suur autoliikluse müra põhjustab igal aastal Tallinnas keskmiselt 125 ning Tartus 22 ja põhimaantee ääres kaks haigestumist südame isheemiatõppe.<sup>4</sup> Euroopa Liit on seadnud nullsaaste strateegia raames eesmärgiks vähendada liiklusmürast krooniliselt häiritud elanike osakaalu 30% võrra.<sup>5</sup> 2025. aastal jätkus ühiskonnas arutelu tuuleparkide suuremahulise planeerimisega seotud terviseriskide küsimustes. Jätkatakse valdkondlike teadusuuringutega, et paremini mõista tuuleparkide mõju inimeste tervisele ja heaolule. Oluline on jätkata mürast tingitud terviseriskide maandamist koostöös Kliimaministeeriumiga. Müra sihtväärtus on planeerimisel prioriteet seal, kus seda on võimalik tagada, säilitades seeläbi vaiksusi alasid. Probleemsetes piirkondades tuleb hinnata mürahäiringuid, samuti jälgida müra vähendamise tegevuskavade rakendamist linnades, asulates, põhimaanteedel ja sadamates, samuti tööstuspiirkondades. Samuti tõhustatakse riiklikku järelevalvet ja tegeletakse

<sup>1</sup> Orru H, Teinemaa E. Välisõhu kvaliteedi mõju võrdlus inimeste tervisele Eestis aastatel 2010 ja 2020 ning õhusaaste tervise mõjude prognoos aastaks 2030. Tartu: Tartu Ülikool, Eesti Keskkonnauuringute Keskus; 2022.

<sup>2</sup> [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP\\_03\\_1278](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_03_1278).

<sup>3</sup> [Environmental noise in Europe 2025 | Publications | European Environment Agency \(EEA\)](#)

<sup>4</sup> Orru H, Veber T. Direktiivi 2002/49 III lisa muutmise eelnõus kavandatava müra terviseohtlikkuse hindamise meetodi sobilikkuse hindamine Eesti tingimustes Tallinna ja Tartu linna ning põhimaantee näitel. Tartu: Tartu Ülikool; 2020.

<sup>5</sup> [https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan/zero-pollution-targets\\_en](https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan/zero-pollution-targets_en).

ennetustööga.67891011121314151617

Lisaks mürale on ohuallikateks ka erinevad **kiirgused**, mille puhul on oluline **vähendada nende kahjulikku toimet**. Kiirgusallikad on looduslikud (nt päikesekiirgus ja radoon) ja tehiskiirgused (laserkiirgus, radioaktiivsed jäätmed, röntgenkiirgus). Väga oluline on suurendada inimeste teadlikkust ioniseeriva kiirguse võimalikest ohtudest ja nende vähendamise võimalustest. Olemasolevate andmete põhjal tuleb välja selgitada radoonist tingitud kopsuvähijuhude arv Eestis. Kõiki kogutud andmeid saab kasutada sisendina pikaajalise radoonist tingitud terviseriski vähendamise strateegia väljatöötamisel.<sup>18</sup> Mitteioniseeriva kiirguse (nt mobiilside) mõjud on samuti viimastel aastatel rohkem küsimusi tekitanud ning oluline on selle riskide selgitamine ühiskonnale. **Kemikaali- ja tooteohutusega** seotud eesmärkide saavutamine sõltub suuresti just Euroopa Liidu tasandil tehtavatest otsustest. Seetõttu on oluline jätkata riigisisest koostööd eri osapooltega ning osaleda aktiivselt Euroopa Liidu tasandi ja regionaalsetes kemikaali- ja tooteohutuse poliitika koostööalgatustes. Eesti tasandil on oluline jälgida, et kemikaalidega tegelevad ettevõtted **käitleksid kemikaale ohutult** igas töötapis. Vaja on süsteemset, nüüdisaegset ja terviseriske arvestatavat järelevalvet. Terviseamet teeb järelevalvet kemikaale, biotsiide ja kosmeetikatooteid turustavate ettevõtete üle ning nõustab neid. 2025. aastal kõrvaldas tuvastatud puudused 83% ettevõtetest. Kemikaaliohutuse olulisust kinnitab mürgistuste statistika. Mürgistusinfoliinil registreeritakse igal aastal ligi 1500 kemikaalidega seotud õnnetusjuhtumit ning haiglaravi vajab kemikaalmürgistuse tõttu vähemalt 300 inimest aastas (2025. aastal oli selliseid juhtumeid 329). Kõikide ainerühmade põhjustatud ning ravi vajavaid mürgistusjuhtumeid registreeritakse viimasel kümnel aastal stabiilselt üle 3000 aastas. Habrastes vanuserühmades (0–4-aastased lapsed ja üle 65-aastased eakad) on mürgistusõnnetuste esinemise sagedus viimase kümnendi jooksul hakanud vähenema. 2025. aastal oli see näitaja 10 000 elaniku kohta 14,2. Selleks, et kemikaalide kasutamisest tulenevaid riske minimeerida, on jätkuvalt vaja tegeleda teabe õigeaegse kättesaadavusega ja selle kasutamise oskuste arendamisega nii organisatsioonides kui ka üldelanikkonna seas. Lisaks eespool nimetatule on oluline **nüüdisajastada õigusruumi**, mis lähtuks kõige uuematest teadmistest ning võimaldaks reageerida uutele keskkonda puudutavatele väljakutsetele.

**Kvaliteetne ja ohutu joogivesi** on üks keskkonnatervishoiu prioriteetidest. Eestis on kvaliteetse ühisveevärgi joogiveega varustatud tarbijate osakaal viimastel aastatel olnud stabiilne ja heal tasemel (2025. a 99,4%). 2025 on seire käigus leitud palju legionella piirsisalduse ületusi, mis võib põhjustada leegionärihaigust. Üldise trendi kohaselt on joogivee kvaliteet stabiilne, kuid lähitulevikus võib eeldada suuremaid kõikumisi, mis on seotud kliima soojenemisega. Selleks et säilitada nõutele vastav ohutu joogivesi, on vaja tagada veemajanduse jätkusuutlikkus<sup>19</sup>, hinnata ja juhtida riske alates joogiveehaarde valgalast ja toitealast kuni tarbimiskohani ning tegeleda selliste kinnistustesiseste süsteemide riskidega, nagu näiteks plii ja *Legionella*. Suurt rolli mängib siin veeteenuse reform ja selle tulemused, mis mõjutavad ka veeteenuse hinda<sup>20</sup>. Lisaks on vaja

6 [Mortality attributable to long-term exposure to PM2.5, 2023](#)

7 [Premature deaths attributable to exposure to PM2.5 at NUTS3 level per ...](#)

8 [Global Burden of Disease Study 2023 \(GBD 2023\) Air Pollution Exposure ...](#)

9 [Air](#) | Statistikaamet

10 [Estonia's PM2.5 Air Pollution \(2023\) – Trends & Historical Data](#)

11 [Air pollution - World Health Organization \(WHO\)](#)

12 [Välisõhu kvaliteedi mõju võrdlus inimeste tervisele Eestis](#)

13 [Viimase kümne aastaga on õhukvaliteet oluliselt paranenud](#)

14 [Viimase kümne aastaga on õhukvaliteet märgatavalt paranenud](#)

15 [Välisõhu uuringud](#) | Kliimaministeerium

16 [EESTI ÕHUKVALITEEDI ÜLEVAADE 20 - keskkonnaportaal.ee](#)

17 [Välisõhu kvaliteet](#) | Keskkonnaamet

<sup>18</sup> <https://kliimaministeerium.ee/media/9470/download>.

<sup>19</sup> <https://kliimaministeerium.ee/eesti-vee-ettevotluse-hindamine-ning-jatkusuutliku-vee-ettevotluse-tegevuskava-koostamine>.

<sup>20</sup> Veeteenuse reform | Kliimaministeerium

Eestis tekitada joogivee kontaktmaterjalide nõuete vastavuse süsteem ja parandada puhta joogivee kättesaadavust, muu hulgas haavatavatele ja tõrjutud rühmadele, ning suurendada tarbijate teadlikkust ja usaldust kraanivee kvaliteedi suhtes.

Samuti on vaja tagada **ohutus ja kvaliteet ujulates, basseinides ja supluskohtades**. 2025. aastal oli kvaliteetse veega basseinide osakaal 83,5%, mis on kolme protsendipunkti võrra suurem tulemus eelneva aastaga võrreldes (sihttase 94%). Ujulatele on suurimaks probleemiks basseinivee nõuetekohase vaba ja seotud kloori taseme hoidmine, kuna see sõltub erinevatest teguritest (nt kasutatavad puhastusseadmed, puhastamise efektiivsus, temperatuur jne). Supluskohtadest on heale või väga heale kvaliteeditasemele vastanud alates aastast 2018 üle 86% kõikidest supluskohtadest. 2025. aastal vastas tervisekaitse nõuetele 86,8% supluskohtadest (sihttase 90%).

Terviseamet korraldab **haridus- ja sotsiaalasutustes** elukeskkonna nõuete täitmise üle järelevalvet. 2025. aastal oli kontrollitud haridus- ja sotsiaalasutuste osakaal, kes aasta lõpuks puudused likvideerisid, 50%.

**Kliima muutumine** on toonud kaasa sellised **ekstreemsed ilmastikunähtused** nagu pikad ja intensiivsed kuumalained, mis suurendavad terviseohte. Probleem süveneb, kui muutustega kohanemiseks ja nende mõjude leevendamiseks midagi ette ei võeta.<sup>21</sup> Intensiivsemalt avaldavad kuumalained mõju just linnades, kus tekivad väga kõrge temperatuuriga alad soojusaare efekti tõttu. Soojusaare tekkimise ohjamiseks on vajalik tagada nii elukeskkonna **lähimõeldud planeering** kui ka **looduslike rohealade rohkus**, mis omakorda vähendavad müra ja õhusaastet ning parandavad liikuvust ja seeläbi tervisedendust. Terviseamet viis 2025-2026. a ellu projekti, mille eesmärk oli hinnata pinnavee kasutatavate veevõrkude (Tallinna pinnaveepiirkond, sh Harku ning Narva linna veevõrk) vee kvaliteeti seoses kliimamuutustest tulenevate riskidega alates allikast kuni tarbija kraanini. Saadud teadmised parasiitide ja sinivetikate toksiooni esinemisest kliimamuutuste tingimustes aitavad hinnata võimalikke terviseriske ning toetavad elanikkonnale nõuetekohase ja ohutu joogivee tagamist. 2026 aastal jätkatakse eelnimetatud seiret. Järelduste tegemiseks on vajalik pikemat seiret, sest ühe aasta tulemuste põhjal võivad riskide hindamine ja maandamisemeetmete väljatöötamine olla puudulikud või eksitavad. Kui elukeskkonnast tulenevad ohutegurid, nende tasemed ja kokkupuude inimesega on teada, on võimalik võtta meetmeid nende ohutegurite kahjuliku mõju vähendamiseks. Seetõttu on järgnevatel aastatel oluliseks suunaks jätkuvalt osaleda rahvusvaheliste **biomonitoringu võrgustike** arendamisel ning määrata Eesti prioriteedid selles valdkonnas. Biomonitoring pakub võimaluse saada teaduspõhist teavet inimeste kokkupuutest ohtlike kemikaalidega. Tervise hoidmise ja parandamise seisukohalt on oluline pöörata tähelepanu ka kaitseteguritele, sealhulgas sisekeskkonna kvaliteedile, näiteks piisavale ja hästi planeeritud loomulikule valgusele, ruumi otstarbele vastavale ventilatsioonile, ohutust ja liikumisaktiivsust toetavale ruumilahendusele ning tervisesõbralike materjalide kasutamisele.

Inimese tervist mõjutab ka **ilu- ja isikuteenuste** ohutus, eeskätt hügieeni, kemikaalide ja seadmete ohutusega seotud riskide kaudu. Terviseameti 2025. aasta järelevalve tulemused näitavad, et ligikaudu 20%-l ettevõtetest esines puudusi instrumentide dekontaminatsioonis, mistõttu on vajalik keskenduda nõuete rakendamise tõhustamisele ja teenuseosutajate teadlikkuse suurendamisele. Peamine rõhk on siin tarbija teadlikkuse tõstmisel, mis eeldab tõhusamat ja sihitumat ennetustööd.

### Olulisemad tegevused

- **Luuakse erinevatest keskkondadest inimese organismi jõudvate ohtlike kemikaalide seire süsteem ehk biomonitoringu süsteem** ning tehakse põlevkivisektori terviseriskide uuring. Nii põlevkivisektori tervise mõjude uuringu tulemuste kui ka seire andmete põhjal hinnatakse tervise mõju ning töötatakse välja ennetus- ja

<sup>21</sup> European Environment Agency. (2023) <https://www.eea.europa.eu/et/highlights/kliimamuutustest-tingitud-kuumalained-ja-nakkushaiguste>.

leevendusmeetmed terviseriskide vähendamiseks ja elukeskkonna parandamiseks.

- **Kemikaalide ohutuse tagamiseks ja riskide vähendamiseks** uuendatakse EL-i kemikaale ja kosmeetikatooteid käsitlevaid õigusakte (REACH, CLP, detergendumäärus, PIC-määrus, kosmeetikatoodete määrus, biotsiidimäärus). Kavas on analüüsida EL eelnõudes välja pakutud ettepanekuid, koostada koostöös huvitatud osapooltega Eesti seisukohad ning kaitsta neid eelnõu konsultatsioonidel ja töörühmades.
- **Inimestele puhta joogivee tagamiseks** rakendatakse uut keskkonnatervise infosüsteemi (KTI), mis hõlmab joogivee riskihindamise IT-lahenduse mooduleid. KTI võimaldab veekäitlejatel veekvaliteedi andmeid hallata ning teave vee kvaliteedi kohta tehakse tarbijatele kergelt kättesaadavaks. Tulevikus on eesmärgiks kõik keskkonnatervise teenused (nt sageduslubade taotluste kooskõlastamine) arendada ühte infosüsteemi, et tagada operatiivsem menetlus ja keskkonnatervise info jagamine. 2026 aastal analüüsitakse võimalusi ja võimalusel arendatakse välja KTI moodul sagedusloa tingimuste ja raadiosaateseadme paigaldamise tingimuste kooskõlastamise efektiivistamiseks
- **Töötatakse välja joogiveega kokkupuutuvate kontaktmaterjalide süsteem** Eestis, et turul oleksid ainult EL nõuetele vastavad tooted, mis tagavad hügieeni ja terviseohutuse.

## Programmi tegevused ja teenused

### Tegevus 1. Tervislik elukeskkond

**Tegevuse eesmärk:** tagada Eesti elanikele tervist toetav elukeskkond, maandada keskkonnast tulenevaid terviseriske ning pakkuda inimestele kvaliteetset teavet võimalikest keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende vähendamise viisidest.

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu keskkonnatervishoiu poliitikat, et tagada inimestele tervist säästev ja parendav elukeskkond ning vähendada keskkonnast tulenevaid terviseriske. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning keskkonnatervishoiu poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Terviseamet edendab vee terviseohutust, korraldades elanikkonnale joogivee, loodusliku mineraalvee ning ujula- ja suplusvee seiret ja tehes riiklikku järelevalvet. Lisaks osutab Terviseamet joogiveeuuringute referentteenust.

Terviseamet hindab ja ohjab haridus- ja sotsiaalasutuste elukeskkonnas esinevaid terviseriske, teeb ennetustööd ning korraldab riiklikku järelevalvet füüsikaliste tegurite (müra, mitteioniseeriv kiirgus ja vibratsioon) üle. Lisaks kooskõlastab ja hindab Terviseamet keskkonnamõju hindamise ja strateegilise keskkonnamõju hindamise aruandeid, hindab ja avaldab arvamusi planeeringute tervisekaitsenõuetele vastavuse kohta ning väljastab sagedusloa tingimuste ja raadiosaateseadme paigaldamise tingimuste kooskõlastusi.

Terviseamet tegeleb kemikaalide ohtude ja riskide hindamisega, mürgistusteabealase nõustamise ja teadlikkuse suurendamisega ning biotsiidiseaduse ja tubakaseaduse alusel riigilõivuga maksustatavate teenuste osutamisega (biotsiidi registreerimistunnistuste ja lubade väljastamine või muutmine, detergendi turustamiseks erandi taotluse läbivaatamine ning tubakatoote ja tubakatootega seonduva toote teate või teate muudatuse läbivaatamine, veebilehel avaldamine ja hoidmine).

Terviseamet edendab toodete terviseohutust ning korraldab kosmeetikatoodete, kemikaalide, biotsiidide ja detergentide üle järelevalvet tootja, importija ja levitaja juures, jae- ja hulgimüügis ning e-kaubanduses. Samuti korraldab Terviseamet järelevalvet haridus- ja sotsiaalasutuste elukeskkonna nõuete täitmise üle ning ilu- ja isikuteenuste nõuete täitmise üle.

**Perioodil 2027–2030 on kavas:**

- **Eestis arendatakse süstemaatilise biomonitooringu süsteemi**, et saada paremad teadmised inimeste kokkupuutest (põlevkivisektori spetsiifiliste) kemikaalidega, kemikaalide jõudmisest inimese organismi ja nende tervisemõjust Eesti elanike tervisele. Lepitakse kokku Eesti-sisesed eesmärgid, prioriteedid ja tegevusplaan biomonitooringu süsteemi laiendamisel.
- **Kemikaaliohutuse tagamiseks** uuendatakse EL-i kemikaale ja kosmeetikatooteid käsitlevaid õigusakte (REACH, CLP, PIC-määrus, kosmeetikatoodete määrus, biotsiidimäärus). Analüüsitakse EL-i eelnõude ettepanekuid koostöös osapooltega, koostatakse Eesti seisukohad ning kaitstakse neid eelnõu konsultatsioonidel ja töörühmades. Aidatakse kaasa „üks aine, üks hindamine“ lähenemisviisi rakendamisele ning kemikaalide hindamistegevuste ühtlustamisele ja tõhustamisele koostöös Euroopa Komisjoni ja EL-i ametitega.
- **Nüüdisajastatakse ohtlike kemikaalide arvestuse põhimõtted**. See hõlmab ka valdkondadeülese tervikliku süsteemi loomist (ohtlike kemikaalide e-arvestuse süsteem).
- **Kvaliteetse ja ohutu joogivee kättesaadavuse tagamiseks** võetakse kasutusele joogiveehaarde valgala ja toiteala, veevarustussüsteemi ja tarbimiskoha veevärgi riskihindamine ja -juhtimine.
- **Rakendatakse uut keskkonnatervise infosüsteemi (KTI)**. KTI vee terviseohutuse mooduli eesmärk on koguda, töödelda ja analüüsida veekvaliteedi andmeid, võimaldada veekäitlejatel oma veekvaliteedi andmeid hallata ja vajalikke dokumente kooskõlastada ning teha vee kvaliteedi andmed tarbijatele kättesaadavaks. KTI arendamine võimaldab edastada Euroopa Komisjonile veevaldkonnaga seotud aruandeid.
- **Terviseamet tõhustab ilu- ja isikuteenuste valdkonna ennetustööd**, suurendab huvigruppide nõustamist ja panustab nii sektori esindajate kui ka avalikkuse teadlikkuse parandamisse.
- Samuti pöörab Terviseamet tähelepanu **füüsikalisi ohutegureid reguleerivate tervisekaitsenõuete tõhusale rakendamisele** (sh teadlikkuse suurendamine, järelevalve tõhustamine, koolituste korraldamine).

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                                          | Tegelik tase 2025 | Sihttase 2027 | Sihttase 2028 | Sihttase 2029 | Sihttase 2030 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Kvaliteetse ühisveevärgi joogiveega varustatud tarbijate osakaal<br><i>Allikas: Terviseamet</i>                                                                            | 99,4%             | 95,0%         | 97,0%         | 98,0%         | 99,5%         |
| Kontrollitud kemikaale, sh detergente, biotsiide ja kosmeetikatooteid turustavate ettevõtete osakaal, kes aasta lõpuks puudused kõrvaldasid<br><i>Allikas: Terviseamet</i> | 83%               | 80%           | 80%           | 80%           | 80%           |
| Kontrollitud haridus- ja sotsiaalasutuste osakaal, kes aasta lõpuks puudused likvideerisid<br><i>Allikas: Terviseamet</i>                                                  | 50%               | 75%           | 75%           | 75%           | 75%           |
| Mürgistuste tõttu habrastes vanuserühmades (0–4 eluaastat ja 65+ vanuses) haiglaravi vajanud isikute arv 10 000 elaniku kohta<br><i>Allikas: tervise infosüsteem</i>       | 14,2              | 11            | 10            | 9             | 9             |

## **Programmi juhtimiskorraldus**

Keskkonnatervishoiu programmi on koostanud Sotsiaalministeerium koostöös asjaomaste haldusala asutustega. Programm koostatakse neljaks aastaks, pidades silmas rahvastiku tervise arengukava 2020–2030, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ja riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ eesmärgi. Programmi kinnitab sotsiaalminister pärast 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist ning see avalikustatakse Sotsiaalministeeriumi veebilehel.

Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra ning see on kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja riigi rahaliste võimalustega. Programmi tegevuste eesmärgi aitavad toetada tulemusvaldkonna „Tervis“ teised programmid (tervisekäitumise programm, tervishoiu programm). Teistest tulemusvaldkondadest toetavad programmi eesmärgi enim tulemusvaldkonna „Kliima, energeetika ja elurikkus“ Kliimaministeeriumi „Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm“, „Keskkonnahoidliku arengu ja kliimapoliitika programm“ ja „Energeetika, maavarade ja välisõhu programm“.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab Sotsiaalministeerium koostöös Terviseametiga. Programmi täitmisest antakse aru rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 juhtkomisjonile ja eelmise aasta tulemuste kokkuvõtte on toodud programmi Lisas 1. Juhtkomisjoni on kaasatud valdkonna peamised koostööpartnerid ning juhtkomisjoni koosolekud toimuvad minimaalselt kaks korda aastas. Juhtkomisjoni ülesanded, liikmed ja koosolekute protokollid on avalikustatud Sotsiaalministeeriumi veebilehel.

## LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

### Ülevaade olulisematest tegevustest 2025. aastal

2025. aasta tegevused keskendusid elanike tervise hoidmisele läbi füüsilise elukeskkonna parandamise, pöörates erilist tähelepanu õhukvaliteedile, mürataseme reguleerimisele, kemikaaliohutusele ja puhtale joogiveele. Kuna hinnanguliselt neljandik tervisekaotusest on seotud keskkonnateguritega, oli aasta fookuses riskide varajane märkamise ja järelevalve tõhustamine.

### Välisõhk ja mürataseme ohjamine

Füüsiline keskkond on üks suurimaid enneaegse suremuse ja terviseprobleemide põhjustajaid:

- **Õhusaaste vähendamine:** Arvestades, et õhusaaste põhjustab Eestis üle 1100 enneaegse surma aastas, jätkati süsteemset koostööd Kliimaministeeriumiga välisõhu saasteainete mõju vähendamiseks.
- **Müra leevendamine:** Kuna Eestis on kõrgeist päeva-õhtu-öö müratasemest mõjutatud ligikaudu 125 500 inimest, mis moodustab umbes 9% kogu elanikkonnast, 2025. aastal keskenduti mürahäiringute lahendamisele läbi planeeringute, nõustamise, teadlikkuse tõstmise ja järelevalve.
- **Tuulepargid:** Vastuseks ühiskonna ootustele algatati täiendavad uuringud suurte tuuleparkidega seotud terviseriskide hindamiseks, et tagada planeeringutega kaasneva tegevuse ohutus elanikele.

### Joogivee ja supluskohtade ohutus

Eesti joogivee kvaliteet püsib maailmatasemel, kuid nõuab jätkuvat tähelepanu seoses kliimamuutustega:

- **Ühisveevärk:** 2025. aastal oli kvaliteetse joogiveega varustatud 99,4% tarbijatest. Keskenduti süsteemsete riskide (nt plii ja *Legionella*) maandamisele kinnistustisestest torustikes.
- **Suplusvesi:** Tervisekaitsenõuetele vastas 86,8% supluskohtadest. Basseinivee kvaliteedi osas paranes olukord 83,5%-ni, kusjuures pearõhk oli basseinide puhastusseadmete tõhustamisel.

### Kemikaali- ja tooteohutus

Mürgistuste ennetamine ja ettevõtete nõustamine oli 2025. aastal prioriteetne suund:

- **Järelevalve:** Terviseameti kontrollide tulemusel kõrvaldas 83% ettevõtetest (kosmeetika, kemikaalid, detergendid, biotsiidid) tuvastatud puudused.
- **Mürgistuste ennetus:** Mürgistusfoliin teenindas aastas ligi 1500 kemikaalidega seotud õnnetusjuhtumit. Oluliselt paranes teavitustöö haavatavates rühmades (lapsed ja eakad), kus mürgistusjuhtumite sagedus on hakanud kahanema.
- **Uued nõuded:** Rakendati kaasajastatud ohutusnõudeid iluteenuste pakkujatele, suurendades teenuseosutajate teadlikkust ja järelevalve tõhusust.

### Kiirgusohutus ja sisekeskkond

- **Radooniseire:** Jätkati tööd radoonist tingitud terviseriskide vähendamise strateegiaga, keskendudes radoonist põhjustatud kopsuvähijuhtude andmete analüüsile.
- **Siseõhk ja koolid:** Terviseamet tegi riskipõhist järelevalvet haridus- ja sotsiaalasutustes. 50% kontrollitud asutustest likvideerisid aasta lõpuks elukeskkonnaga seotud puudused.

### Kliimamuutustega kohanemine ja innovatsioon

- **Kuumalained:** Linnade soojussaare efekti leevendamiseks panustati rohealade planeerimisse, mis ühtlasi vähendavad õhusaastet ja müra.
- **Biomonitoring:** Eesti liitus rahvusvaheliste biomonitoringu võrgustikega, et saada teaduspõhist teavet selle kohta, millised ohtlikud kemikaalid jõuavad keskkonnast inimeste organismi.
- **Ennetuse teadusnõukogu:** TAI juhtimisel tegutsev nõukogu hakkas hindama ennetustegevuste tõenduspõhisust, et tagada riiklike investeeringute maksimaalne mõju rahvatervisele.

### Kokkuvõte

2025. aasta tulemused näitavad, et tervist toetava keskkonna programm on liikunud **andmepõhise ja ennetava järelevalve** suunas. Suurimad väljakutsed on seotud väliskeskkonna füüsiliste mõjuritega (müra, õhk), kuid stabiilne joogivee kvaliteet ja teadlikkuse kasv kemikaaliohutusest loovad tugeva vundamendi elanike tervena elatud aastate pikenemiseks.

**Tabel. Tervist toetava keskkonna programm ja programmi tegevuste 2025. a kulude eelarve täitmine** (tuhandetes eurodes)

|                                                     | <b>Esialgne eelarve</b> | <b>Lõplik eelarve</b> | <b>Täitmine</b> |
|-----------------------------------------------------|-------------------------|-----------------------|-----------------|
| <b>Tervist toetava keskkonna programm</b>           | <b>11 146</b>           | <b>12 131</b>         | <b>10 499</b>   |
| Kemikaalide ohutus ja riskide vähendamine           | 1 720                   | 1 884                 | 1 682           |
| Tervist toetava ja parendava keskkonna kujundamine  | 1 432                   | 1 347                 | 1 051           |
| Toodete ja teenuste ohutus ning riskide vähendamine | 5 027                   | 4 826                 | 4 353           |
| Vee, õhu, müra ja kiirgusega seotud terviseriskid   | 2 967                   | 4 075                 | 3 413           |

#### **Kemikaalide ohutus ja riskide vähendamine**

Lõplik eelarve suurenes 10% ehk 0,2 mln eurot :

- 2024. a jääkidest kanti üle piirmääraga vahendeid 19 918 eurot.
- Välisvahenditega seotud kulusid suurendati 0,1 mln eurot.

Lõpliku eelarvest kulude täitmine moodustas 89% ja jääk ulatus 0,2 mln euron. Suurimad erinevused eelarve täitmises võrreldes kinnitatud eelarvega:

- Piirmääraga vahendite kulu 0,1 mln eurot väiksem (täitmine 95%);
- Välisvahenditega seotud kulud 0,1 mln eurot väiksem;
- Teistest riigiasutustest laekuvate tulude arvelt tehtavad kulud 0,1 mln eurot väiksem.

#### **Tervist toetava ja parendava keskkonna kujundamine**

Lõplik eelarve vähenes 6% ehk 0,1 mln eurot:

- 2024. a jääkidest kanti üle piirmääraga vahendeid 0,1 mln eurot.
- Lisaeelarvega vähendati eelarvet 0,4 mln eurot.
- Välisvahenditega seotud kulusid suurendati 0,1 mln eurot.

Lõpliku eelarvest kulude täitmine moodustas 78% ja jääk ulatus 0,3 mln euron. Suurimad erinevused eelarve täitmises võrreldes kinnitatud eelarvega:

- Piirmääraga vahendite kulu 0,2 mln eurot väiksem (täitmine 82%);
- Välisvahenditega seotud kulud 0,1 mln eurot väiksem.

#### **Toodete ja teenuste ohutus ning riskide vähendamine**

Lõplik eelarve vähenes 4% ehk 0,2 mln eurot :

- 2024. a jääkidest kanti üle piirmääraga vahendeid 0,1 mln eurot.
- Majandustegevusest laekunud vahendite arvelt vähendati eelarvet 0,3 mln eurot.
- Reservi vahendeid eraldati 2540 eurot.

Lõpliku eelarvest kulude täitmine moodustas 90% ja jääk ulatus 0,5 mln eurot. Suurimad erinevused eelarve täitmises võrreldes kinnitatud eelarvega:

- Piirmääraga vahendite kulu 0,2 mln eurot väiksem (täitmine 95%);
- Majandustegevusest laekuvate tulude arvelt tehtavad kulud 0,3 mln eurot väiksem.

**Vee, õhu, müra ja kiirgusega seotud terviseriskid**

Lõplik eelarve suurennes 37% ehk 1,1 mln eurot :

- 2024. a jääkidest kanti üle piirmääraga vahendeid 0,1 mln eurot.
- Lisaeelarvega suurendati eelarvet 0,1 mln eurot.
- Välisvahenditega seotud eelarve suurennes 0,2 mln eurot.
- Teistest riigiasutustes laekunud vahendite arvelt suurendati eelarvet 0,1 mln eurot.
- Majandustegevusest laekunud vahendite arvelt suurendati eelarvet 0,5 mln eurot.
- Reservi vahendeid eraldati 1 654 eurot.

Lõpliku eelarvest kulude täitmine moodustas 84% ja jääk ulatus 0,7 mln euron. Suurimad erinevused eelarve täitmises võrreldes kinnitatud eelarvega:

- Piirmääraga vahendite kulu 0,1 mln eurot väiksem (täitmine 96%);
- Välisvahenditega seotud kulud 0,1 mln eurot väiksem;
- Majandustegevusest laekuvate tulude arvelt tehtavad kulud 0,5 mln eurot väiksem.

## **LISA 2. Programmi teenuste kirjeldus**

### **Tegevus 1. Tervislik elukeskkond**

#### **Teenus: Keskkonnatervishoiu poliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine (vastutaja Sotsiaalministeerium, lühikood 97)**

Tegevuse raames töötatakse välja ja viiakse ellu keskkonnatervishoiu poliitikat, et tagada inimestele tervist säästev ja parendav elukeskkond ning vähendada keskkonnast tulenevaid terviseriske. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning keskkonnatervishoiu poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist. Tegevusi rahastatakse osaliselt välisvahenditest (ÕÜFi TAT „Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine“).

#### **Teenus: Vee terviseohutuse edendamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 143)**

Terviseamet on joogivee, loodusliku mineraalvee ning ujula- ja suplusvee ohutuse eest vastutav asutus ning teeb nimetatud valdkonnas riiklikku järelevalvet. Asutus vastutab veega seotud ohuolukordadele reageerimise eest ning teeb rahvusvahelist koostööd joogiveest ja suplusveest tingitud terviseohutude kõrvaldamiseks. Terviseamet osutab joogiveeuuringute referentteenust ning on vee terviseohutuse infosüsteemi volitatud kasutaja. Terviseamet on vastutav asutus, kes tunnustab loodusliku mineraalveena Eestis ammutatavat ja toodetavat vett või ühendusevälisest riigist pärit Eestis turule lastavat vett. Teenuse osutamisele on lisandunud täitmiseks uus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta<sup>22</sup>, mis käsitleb elanikkonna joogiveele juurdepääsu tagamise parandamist, joogiveega kokkupuutuvaid kontaktmaterjale, uute joogivee parameetrite määramist ja joogivee ohutuse riskihindamist. Teenus võimaldab kõigil soovijail tellida vastavalt hinnakirjale basseini-, suplus-, joogi-, heit- ja reoveeproovide hindamiseks analüüse ja uuringuid ning atesteeritud proovivõtja teenust, mille kohta väljastatakse asjakohane katseprotokoll.

#### **Teenus: Ruumilise planeerimise ja füüsikalistest, keemilistest ja bioloogilistest ohuteguritest tingitud terviseohutude hindamine ning terviseriskide vähendamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 279)**

Teenuse eesmärk on kujundada Eesti elanikele tervist toetav ja ohutu elukeskkond nii sise- kui välikeskkonnas, hinnates elukeskkonna objektide terviseohutust ja tervisekaitset tagavaid keskkonnatingimusi projektides, planeeringutes, keskkonnamõju hinnangutes ja raadiosageduste kasutamisel. Füüsikalised ohutegurid (vibratsioon, mitteioniseeriv kiirgus ja müra, sealhulgas ultra- ja infraheli), samuti keemilised ja bioloogilised ohutegurid ei tohi elu- ja õpikeskkonnas kutsuda esile tervisehäireid ning peavad vastama kehtestatud piirnormidele. Riiklikku järelevalvet nimetatud füüsikaliste ohutegurite valdkonnas teeb Terviseamet. Teenuse raames osaletakse valdkonda arendavates riiklikes ja rahvusvahelistes projektides eesmärgiga parandada teadmisi ja teadlikkust keskkonnatervishoiust. Pädevusala piires koostatakse juhtumipõhiseid keskkonnaohutuse riskihinnanguid.

Teenus võimaldab kõigil soovijail tellida vastavalt hinnakirjale keemiliste, bioloogiliste ja füüsikaliste ohutegurite hindamiseks analüüse ja mõõtmisi, mille kohta väljastatakse asjakohane katseprotokoll.

Tegevusi rahastatakse osaliselt välisvahenditest ÕÜFi TAT „Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine“ raames.

#### **Teenus: Mürgistusteabealane nõustamine ja mürgistuste ennetamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 164)**

Mürgistusteabealase nõustamise ja info kättesaadavuse edendamise eesmärk on vähendada

<sup>22</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2020/2184. (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32020L2184>.

mürgistusjuhtumitest tingitud kiirabi väljakutsete arvu ja erakorralise meditsiini osakonda tehtud visiitide arvu, samuti vähendada mürgistusjuhtumitest tingitud haigestumisi, tervisekahjustusi ja suremust (teenuse alateenus: mürgistuste seire korraldamine, andmeaida töö tagamine).

Mürgistusteabealane nõustamine (alateenus: mürgistusteabealane nõustamine infoliinil 16662 ja mürgistusandmebaasi täiendamine) toimub nii rahuolekus kui kriisitingimustes. Teenuse raames tagatakse ööpäevaringselt telefonikonsultatsioonid infoliinil 16662 nii tervishoiutöötajatele kui ka elanikkonnale (eesti, inglise ja vene keeles), koostatakse teavituspõhiseid ja juhiseid, tehakse teavitustööd koolitustel, intervjuudes ja artiklites (alateenus: mürgistuste ennetustöö kujundamine ja juhtimine) ning uuendatakse pidevalt mürgistusteabealast veebilehte ja andmebaaside andmeid.

Mürgistusteabe haldamise teenuse osa on ka tervishoiuteenuse osutajate ja elanikkonna nõustamiseks vajaliku teabe haldamine ning tervishoiuteenuse osutamiseks vajalike antidootide varu uuendamiseks andmete edastamine ja põhimõtete väljatöötamises osalemine. Antidootide varu hankenimekirja (vigastussurmade arvu vähendamise eesmärgil elu ohustavate mürgistuste raviks kasutatavate vastumürkide kogum) haldab Terviseamet, kes määrab varu loetelu, kogused ja jaotuse. Tervisekassa osaleb varu hankeprotsessi korraldamises, tervishoiuteenuse osutajatele jaotamises ja tagamises vastavalt mürgistusteabekeskuse hankeplaanile (alateenus: antidootide varu koosseisu uuendamine ja kasutamisharjumiste tagamine).

**Teenuse: Toimeaine heakskiitmise ja biotsiidi loa taotlemine (vastutaja Terviseamet, lühikood 151)**

Teenuse võimaldab taotleda toimeaine kandmist heakskiidetud toimeainete nimekirja, biotsiidi riiklikku luba, liidu luba, riikliku loa tunnustamist, registreerimistunnistust ja välisriigis omandatud kahjulike organismide tõrjuja kutsekvalifikatsiooni tunnustamist. Terviseamet hindab biotsiidi ja toimeaine identifitseerimise, füüsikalise-keemilise omadusi ja ohte, toksikoloogilisi omadusi, levikut ja käitumist keskkonnas, tõhusust sihtorganismi vastu, kokkupuuteohte ja riske. Hindamise põhjal koostab Terviseamet hindamisaruande, eesti- ja ingliskeelse biotsiidi omaduste kokkuvõtte ning annab loa või otsuse. Terviseamet täidab riikliku BPR kasutajate ülesandeid, nõustab biotsiidi käitlejaid, sidusrühmi ja avaliku sektori asutusi ning teavitab üldsust kemikaaliohutusest. Pädeva asutusena osaleb Terviseamet Euroopa Komisjoni, Euroopa Kemikaaliameti ja teiste liikmesriikide pädevate asutusega koostöös EL-i õigusaktide ajakohastamise ja rakendamist toetavate meetmete väljatöötamises. Samuti osaleb Terviseamet Eesti õigusaktide ja strateegiliste dokumentide väljatöötamises.

**Teenuse: Kemikaalide riskihindamine ja ohutuma kasutamise edendamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 152)**

EL-i REACH-, CLP-, PIC- ja detergentide määruse Eesti pädeva asutusena osaleb Terviseamet koostöös Euroopa Komisjoni, Euroopa Kemikaaliameti (ECHA) ja teiste liikmesriikide pädevate asutustega EL-i regulatsioonide muutmise ettepanekute ja rakendamist toetavate meetmete väljatöötamises. Koostöös Eesti sidusrühmadega osaletakse Eesti õigusaktide ja strateegiliste dokumentide ning otsuste koostamises. Hinnatakse tööstuse poolt kogutud teabe täielikkust, asjakohasust ja piisavust ning kemikaali kasutamisega seotud riske, vajaduse korral nõutakse lisateavet ja/või koostatakse ettepanek regulatiivse riskiohje meetme rakendamiseks. Riikliku kasutajate kaudu nõustatakse ja teavitatakse oma pädevuse piires kemikaalide (sh detergentide) käitlejaid, sidusrühmi ja avalikkust seadusandlusest ning kemikaalide ohutust kasutamisest.

Pädeva asutusena jätkub töö kemikaaliohutust reguleerivate EL-i määruste rakendamist puudutavates küsimustes nõustavates Euroopa Komisjoni ja ECHA ekspertgruppides ja komiteedes.

**Teenuse: Toodete terviseohutuse edendamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 153)**

Terviseamet täidab kosmeetika ja tubakatoodete valdkonna pädeva asutuse ülesandeid. Peamine eesmärk on ennetada kosmeetikatoodetest tekkida võivaid terviseriske ning koguda ja

menetleda kosmeetikatoodetest ilmnunud tõsise soovimatu mõjuga seotud juhtumeid (sh mürgistusjuhtumid). Enne turustamist hinnatakse tubakatoodete ja nendega seonduvate toodete (sh e-sigaretid ja kuumutatavad tubakatooted) koostisosade vastavust tubakaseaduse nõuetele. Teenuse raames osaletakse EL-i õigusaktide muutmist ja nende rakendamist toetavate meetmete ning Eesti õigusaktide ja strateegiliste dokumentide ja otsuste väljatöötamises, samuti nõustatakse ettevõtteid ja tarbijaid. Terviseamet pädeva asutusena teeb kosmeetikatoodete laboratoorseid uuringuid ning osaleb EL-i OCCL (*Official Cosmetics Contoll Laboratories*) võrgustiku töös.

Teenuse hõlmab ka kemikaalide üle turujärelevalve koordineerimist – järelevalve korraldamine kosmeetikatoodete, kemikaalide, biotsiidide ja detergentide üle tootja, importija ja levitaja juures, hulgi- ja jaemüügis ja e-kaubanduses ning otsuste langetamine vabasse ringlusesse lubamise/mittelubamise kohta toodete EL-i turule importimisel koostöös Maksu- ja Tolliametiga.

Teenuse võimaldab kõigil soovijail tellida vastavalt hinnakirjale teenusega seotud asjakohaseid analüüse ja uuringuid, mille kohta väljastatakse asjakohane katseprotokoll.

#### **Teenuse: Haridus- ja sotsiaalteenuste terviseohutuse edendamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 145)**

Teenuse eesmärk on tagada haridus- ja sotsiaalasutustes viibijate tervisele ohutu elukeskkond. Terviseamet korraldab haridus- ja sotsiaalasutustes õpi-, kasvu- ja elukeskkonna nõuete (sh maa-ala, hoonete, ruumide, sisustuse, korrashoiu, valgustuse, joogivee, müra, ventilatsiooni, päevakava, õppekorralduse, õpilaste liikumise ja kehalise aktiivsuse ning toitlustamise nõuded) täitmise üle järelevalvet, samuti nõustab teenusepakkujaid ja tarbijaid. Terviseamet osaleb haridus- ja sotsiaalasutuste ehitusloa ning hoonete kasutusloa menetluses.

Teenuse võimaldab kõigil soovijail tellida vastavalt hinnakirjale teenusega seotud asjakohaseid analüüse, uuringuid ja mõõtmisi, mille kohta väljastatakse asjakohane katseprotokoll.

#### **Teenuse: Ilu- ja isikuteenuste terviseohutuse edendamine ning balneoloogilise ravimuda ja turba kvaliteedi hindamine (vastutaja Terviseamet, lühikood 154)**

Terviseamet korraldab järelevalvet ilu- ja isikuteenuste osutamisele ning balneoloogilistes protseduurides kasutatavale looduslikule mudale ja turbale kehtestatud nõuete täitmise üle ning nõustab tarbijaid, teenuseosutajaid ja käitlejaid.

Iluteenuste osutamisest tulenevate terviseriskide ennetamiseks teeb Terviseamet järelevalvet, keskendudes eelkõige suurema terviseriskiga teenustele. Eesmärk on hinnata teenustest tulenevaid terviseriske ning nõustada teenuseosutajaid ja tarbijaid võimalikest ennetusmeetmetest, vähendades seeläbi terviseriskide realiseerumist.

Teenuse võimaldab kõigil soovijail tellida vastavalt hinnakirjale teenusega seotud asjakohaseid analüüse, uuringuid ja mõõtmisi, mille tulemused vormistatakse ja väljastatakse asjakohase katseprotokollina.

### **LISA 3. Teenuste rahastamise kava**

\* Teenuste eelarved on indikatiivsed ning on kajastatud täiendava info andmiseks.

| Programmi teenuste rahastamise kava | Eelarve   |           |           |           |
|-------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                                     | 2027      | 2028      | 2029      | 2030      |
| Programmi kulud                     | 8 437 945 | 7 494 695 | 7 115 333 | 6 998 300 |

|                                                                                                                                                      |                  |                  |                  |                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| <b>Tegevus 1. Tervislik elukeskkond</b>                                                                                                              | <b>8 437 945</b> | <b>7 494 695</b> | <b>7 115 333</b> | <b>6 998 300</b> |
| Keskkonnatervishoiu poliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine                                                                                | 1 094 648        | 726 139          | 670 307          | 658 869          |
| Vee terviseohutuse edendamine                                                                                                                        | 2 617 257        | 2 472 946        | 2 237 737        | 2 220 868        |
| Planeeringute ning füüsilistest (v.a ioniseeriv kiirgus) ja keemilistest teguritest tingitud terviseohtude hindamine ning terviseriskide vähendamine | 1 350 809        | 1 334 477        | 1 314 788        | 1 222 501        |
| Mürgistusteabealane nõustamine ja mürgistuste ennetamine                                                                                             | 478 767          | 424 984          | 424 984          | 424 984          |
| Toimeaine heakskiitmise ja biotsiidi loa taotlemine                                                                                                  | 464 248          | 415 938          | 352 540          | 352 540          |
| Kemikaalide riskihindamine ja ohutuma kasutamise edendamine                                                                                          | 272 363          | 253 687          | 253 687          | 253 687          |
| Toodete terviseohutuse edendamine                                                                                                                    | 1 268 346        | 1 133 752        | 1 128 752        | 1 132 150        |
| Haridus- ja sotsiaalteenuste terviseohutuse edendamine                                                                                               | 510 440          | 437 348          | 437 114          | 437 278          |
| Ilu- ja isikuteenuste terviseohutuse edendamine ning balneoloogilise ravimuda ja turba kvaliteedi hindamine                                          | 381 067          | 295 423          | 295 423          | 295 423          |